opinie & debat

Het Nederlands Dagblad is ervan overtuigd dat de samenleving gediend is bij een open en respectvol gesprek. Deze pagina's vormen daar een vrijplaats voor.

blik op de week

Tabitha van Krimpen

Waarom roeping voor iedereen relevant is

‘Maar wat nu als je een roeping hebt?’, vraagt een predikant uit de Protestantse Kerk in Nederland aan theoloog en bedrijfskundige Tabitha van Krimpen als ze zegt dat ze de kans klein acht dat ze predikant zal worden. ‘Tja, daar weet ik eigenlijk geen goed antwoord op te geven. Ik stamel dat ik die roeping nooit zo ervaren heb, en dat ik roeping een lastig begrip vind.’

Door met liefde om te gaan met je naaste, door de buschauffeur te groeten, door die bedelaar dit keer wel iets te geven, door die collega te vragen hoe het nu echt met haar gaat, geef je antwoord op je roeping.

Roeping lijkt iets te zijn dat vooral relevant is in de kerk, en vooral een gespreksonderwerp is bij predikanten. Afgestudeerd theoloog Kees-Jan Mulder heeft zich twaalf jaar lang afgevraagd of hij wel filmmaker mocht worden als hij ook dominee had kunnen zijn, vertelt hij in de recente editie van *De Nieuwe Koers*. Almatine Leene viert haar tienjarig predikantschap en ervoer een roeping dat zij als vrouw predikant kon worden (*ND*, 5 maart). De Protestantse Kerk organiseert in april een ‘roepingenzondag’ om mensen aan te moedigen bij zichzelf na te gaan of ze zich niet geroepen weten om voorganger in de PKN te worden. Toch is roeping veel meer dan enkel de roeping tot het predikantschap. Juist protestanten zouden in lijn met Maarten Luther en andere reformatoren roeping op allerlei plekken en in allerlei rollen kunnen ontdekken. Op de vraag wat een roeping is, zijn door de eeuwen heen heel verschillende antwoorden gegeven, ontdekte ik toen ik voor mijn promotieonderzoek in de thematiek dook.

voor geestelijken

In het vroege christendom werd roeping vooral gezien als Gods roep om christen te worden. Voor sommige christenen werd martelaarschap een roeping om zo Christus’ lijden na te volgen. In de middeleeuwen was het hebben van een roeping enkel voor geestelijken.

Het monastieke ideaal van een teruggetrokken leven leiden gewijd aan God ontstond mede door de invloed van het Griekse denken. Voor de Grieken was werken een vloek, schrijft filosoof Lee Hardy in *The fabric of this world*. Als je als mens wilt overleven, zul je moeten werken om eten te bereiden, een dak boven je hoofd te creëren en wegen aan te leggen. Om aan dit lot te ontkomen werden mensen tot slaaf gemaakt zodat zij het lichamelijk zware werk deden en de Griekse elite zich kon wijden aan filosoferen en andere hogere zaken. Voor de Griekse filosofen Plato en Aristoteles was het rationele, contemplatieve leven het ideaal.

Je moet zelf je stempel op het leven en de wereld drukken.

Dat ideaal bleef niet beperkt tot het Griekse denken en werkte ook door in het christendom. Dat is niet per se verwonderlijk, aangezien het evangelie verspreid werd in een tijd waarin het Griekse wereldbeeld en de manier van leven dominant was. Ook bij de kerkvaders Augustinus en bijvoorbeeld Thomas van Aquino zien we het ideaal van het contemplatieve, intellectuele leven. Het verrichten van fysiek werk had weinig religieuze betekenis, aangezien het tijdelijke aardse lichaam vooral een last was. Het monastieke leven beantwoordde daarentegen wel aan het ideaal, want door je terug te trekken uit het actieve leven en je te wijden aan gebed en meditatie werd de mystieke relatie met God mogelijk. Slechts degenen binnen de kloostermuren voldeden aan het ideaal en hadden een roeping, zo was de gedachte.

Maarten Luther

Door Maarten Luther (1483-1546) veranderde de opvatting van roeping radicaal. Luther ontdekte de bevrijding van Gods genade en dat wat we doen als mensen niets aan die goddelijke genade verandert. Volgens Luther is ieder mens geroepen om zijn of haar naaste lief te hebben. In elke sociale rol, elke ‘Stand’ – in het Duits, bijvoorbeeld als echtgenoot, kind, als bakker en als baas, heb je een bepaalde verantwoordelijkheid. Het is in die verschillende rollen dat onze roeping tot ons komt en we ons moeten afvragen wat God van ons vraagt. De bijbeltekst 1 Korintiërs 7 vers 20 is daarbij een belangrijke: ‘Laat ieder blijven wat hij was toen hij geroepen werd’ (in de vertaling NBV21). Luther doorbreekt het onderscheid tussen het ‘wereldse’ en het ‘heilige’ en benadrukt dat alle gedoopte christenen priesters zijn voor God. Je roeping (*Ruf*) vindt plaats in het gewone leven en Luther betrekt dit ook op je beroep (*Beruf*). Niet langer gaat het erom dat je de wereld achter je moet laten om een leven als gelovige te leven, maar het is juist in die wereld, waar zonde en lijden is, waar God ons vraagt om te zijn en het goede te doen. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat Luther uitgaat van een stabiele en statische samenleving waarbij de sociale rollen die je hebt door God gegeven zijn en in zichzelf goed zijn. Bij Calvijn is dat dynamischer, hij

Roeping hoeft niet groots of verheven te zijn.

wijst op de gaven en talenten die elk mens van God heeft gekregen. We moeten God niet enkel dienen in onze gegeven roeping, we moeten onze roeping zelf in overeenstemming brengen met wat God van ons vraagt. Anno 2024 leven we in een compleet andere samenleving, waarin keuzevrijheid leidend is. De tekst ‘Make your mark’, die ik op de tas van iemand op het station zag, vat het motto van deze tijd goed samen: je moet zelf je stempel op het leven en de wereld drukken. Luthers ideeën over roeping kunnen daardoor niet al te gemakkelijk op deze tijd worden geplakt. Bovendien is zijn denken in door God gegeven sociale structuren, verankerd in de scheppingsorde, ook door de nazi-ideologie van *Blut und Boden* (’Bloed en bodem’) gebruikt en dat vraagt dus om zeer grote voorzichtigheid.

Tegelijkertijd is het idee dat de christelijke roeping in het gewone leven plaatsvindt nog steeds belangrijk en relevant, denk ik. Het is in de noden van onze naaste waar God ons ontmoet, zo benadrukt Luther. Je hoeft gelukkig niet te wachten tot er een briefje uit de hemel komt waarop staat wat je roeping is en wat je moet gaan doen, zoals ik vroeger dacht. Het idee dat God een op maat gemaakt uniek plan voor jouw leven heeft, past goed bij de huidige individualistische tijdgeest, maar is niet bijbels en theologisch te rechtvaardigen.

Door van God te houden, door met liefde om te gaan met je naaste, door de buschauffeur te groeten, door die bedelaar dit keer wel iets te geven, door die collega te vragen hoe het nu echt met haar gaat, geef je antwoord op je roeping. Dat kan op veel verschillende manieren en ja, ook door predikant te worden. Maar roeping is voor iedereen relevant, het zou mooi zijn om het gesprek over roeping ook bij de kinderopvang, in de sportkantine of tijdens de lunchwandeling met collega’s te voeren.

Roeping hoeft niet groots of verheven te zijn, maar is zoals in Micha 6 vers 8 staat: ‘Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de Heer van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.’ ■